

УДК 793.3.071.5

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283442](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283442)

МАРІЯ ТКАЧЕНКО

ORCID: 0000-0002-7291-0113

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ДИДАКТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС СПЕЦКУРСУ «ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ХОРЕОГРАФА»

У статті розкрито особливості візуалізації дидактичного процесу під час реалізації спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа», які полягають у використанні трьох видів комп'ютерних презентацій: презентація як супровід доповіді; презентація як відеокліп; презентація як схематична анімація (скрайбінг). З'ясовано, що візуалізація дидактичного процесу під час реалізації спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» має двійстий характер, оскільки комп'ютерні презентації різних видів створюються як викладачами і розміщуються у середовищі дистанційного курсу, так і студентами під час виконання навчальних завдань. Визначено низку функцій візуалізації дидактичного процесу під час спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-хореографів: ресурсна, інтерактивна, інформаційна, управлінська, технологічна, комунікативна та здоров'язбережувальна.

***Ключові слова:** візуалізація, дидактика, дидактичний процес, майбутній фахівець-хореограф, хореографічна освіта, проектні технології*

Постановка проблеми. У контексті актуальних євроінтеграційних процесів у мистецькій освіті система підготовки майбутніх хореографів України пройшла значні структурні та змістовні зміни. Завдання сучасної вищої хореографічної школи включають підготовку хореографів на інноваційних мистецько-педагогічних засадах, формування креативності й наукового світогляду студентів, сучасних професійних знань, базових творчих здібностей та професійної виконавської підготовки, розвиток у студентів педагогічних умінь та навичок, а також навчання вмінням створювати власний хореографічний продукт. Дидактичний процес повинен бути спрямований на поетапне формування у майбутніх хореографів відповідної системи знань, умінь, навичок та професійних компетентностей, включаючи проектну компетентність як важливу складову професійної компетентності.

Разом із тим, аби бути ефективним, дидактичний процес підготовки майбутніх хореографів у педагогічному виші має відповідати сучасним дидактичним принципам, педагогічним технологіям та будуватися з урахуванням високого ступеня візуалізації навчального матеріалу. На результат хореографічної освіти студентів впливає не лише зміст професійної підготовки, але і якість навчального контенту, який нині має бути візуалізований з використанням цифрових технологій. Розроблений нами спецкурс «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» зорієнтований на таку цільову аудиторію: майбутні хореографи, які навчаються за освітніми програмами бакалаврського та магістерського рівнів освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 024 Хореографія (2020 р.), фахової передвищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 024 Хореографія з підготовки фахових молодших бакалаврів (2021 р.), освітньо-професійними програмами спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) для підготовки бакалаврів і магістрів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, має використовувати усі можливі способи візуалізації навчального контенту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз ключових аспектів цифровізації освітнього процесу під час професійної підготовки хореографів, котрі висвітлювалися у працях науковців (К. Булага (2020), Л. Гаврілова (2017), Т. Ланіна (2021), О. Пархоменко (2016), Г. Омеляненко (2012), І. Осіпова (2017), І. Регейло (2013), С. Румянцева (2021), А. Шматкова (2017) та ін.), дав можливість констатувати, що в умовах цифровізації суспільства, освіти загалом і хореографічної освіти зокрема, виконавська та педагогічна діяльність фахівця-хореографа пов'язана з використанням сучасних комп'ютерних систем і технологій, основним завданням яких є візуалізація мистецтва хореографії та процесу навчання. Належне місце у цьому переліку завдань слід відвести комп'ютерно-презентаційній графіці. Подальший ґрунтовний аналіз праць учених, педагогів-хореографів свідчить про доцільність використання мультимедіа, комп'ютерних презентацій та відеоматеріалів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-хореографів, оскільки це уможливорює візуалізацію навчального контенту, тобто наочніше представити студентам необхідну для вивчення інформацію; розвивати наочно-образне мислення, образну пам'ять, уважність, стимулювати продуктивне творче мислення студентів для створення власного хореографічного продукту.

Тож нами поставлено **мету** – розкрити особливості візуалізації дидактичного процесу під час реалізації спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа».

Виклад основного матеріалу. У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-хореографів нами реалізується спецкурс «Проектні технології у професійній діяльності хореографа». Метою спецкурсу є: формування у майбутніх хореографів готовності до застосування проектних технологій у професійній діяльності. Завдання спецкурсу презентовано на рисунку 1.

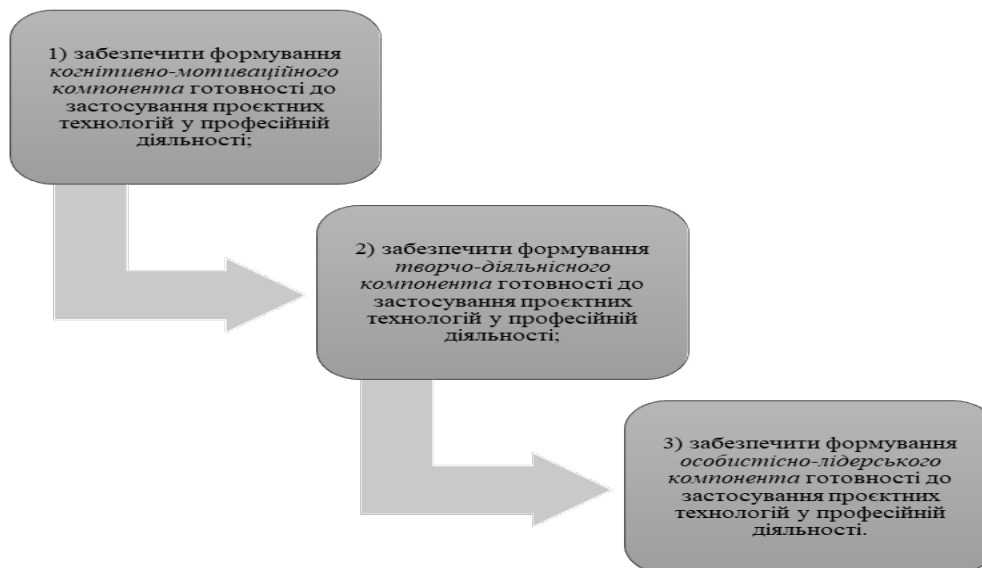

Рис. 1. Завдання спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа»

Форма навчання: змішана.

Форми організації навчання: інтерактивні лекції в онлайн-форматі, семінарські та практичні заняття (в аудиторії та онлайн).

Методи навчання: метод кейсів, метод індивідуальних та групових проектів, метод вебквестів, метод відео за запитом та ін.

Навчально-методичне забезпечення: цифровий формат (платформа для онлайн-навчання).

Отже, дидактичний інструментарій (форма навчання, форми організації навчання, методи навчання та навчально-методичне забезпечення) передбачає створення комп'ютерних презентацій та відеоматеріалів для візуалізації навчального контенту.

У процесі розробки навчально-методичного забезпечення викладачі, а отже, й майбутні фахівці-хореографи, мають чітко усвідомлювати призначення комп'ютерних презентацій – надання інформації (основна мета її створення), оскільки вона дозволяє зробити інформаційне повідомлення зрозумілішим та простішим для сприйняття (використання засобів мультимедіа: графіка, форма, колір, анімація, озвучування, фрагменти відео тощо).

Для онлайн-платформи вивчення спецкурсу пропонуємо створення комп'ютерних презентацій 3 видів (рис. 2):

- 1) презентація як супровід доповіді;
- 2) презентація як відеокліп;
- 3) презентація як схематична анімація (скрайбінг).

Цілком погоджуємося з К. Булагою, що розробка навчально-методичного контенту у цифровому форматі базується на ключових положеннях медійної дидактики (Р. Барнет (2004), Ю. Горун (2015), І. Гуріненко (2013), Л. Лободенко (2013), А. Нільсон (2004), Г. Онкович (2013), В. Робак (2006), О. Янишин (2013) та ін.), а також ураховує необхідність постійного дослідження проблематики застосування медіа у дидактичному процесі підготовки фахівців-хореографів, насамперед, у царині розробки цифрових ресурсів та технологій, організації дистанційного й змішаного навчання, розробки та апробації нових медійних дидактичних засобів (цифрових посібників і підручників, мультимедійних комплексів тощо), застосування комплексних медіазасобів, як-от: скрайбінг, інфографіка, комп'ютерні презентації, тематичні фото- і відео галереї тощо (Булага, 2020).

Рис. 2. Візуалізація дидактичного процесу під час спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа»

1. *Презентація як супровід доповіді.* Такий вид комп'ютерних презентації створюється, зазвичай, для навчально-методичного супроводу лекції, а також розміщується у середовищі онлайн-платформи (дистанційного курсу). Результати наукових пошуків підтвердили той факт, що візуалізація при подачі навчального матеріалу і використання кольорових схем комп'ютерної презентації значно збільшує об'єм навчальної інформації, яку майбутні хореографи зможуть сприйняти, зрозуміють та запам'ятають, а анімаційні й відеоефекти підсилюють інформаційну дію на слухачів реалізованого спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа», переконуючи погодитися з лектором-доповідачем. Для створення таких комп'ютерних презентацій доцільно використовувати MS PowerPoint, Canva, Prezi, Piktochart, Google презентації.

Практика свідчить, що нині викладачі все-таки віддають перевагу MS Power Point завдяки широкому спектру функціонального інструментарію (об'єкти, засоби редагування та форматування, шаблони, дизайн, анімаційні ефекти, настройки показу, збереження тощо).

2. *Презентацію як відеокліп* доцільно застосувати більше для демонстрації того чи іншого хореографічного продукту, сучасних танцювальних практик, способів виконання різних видів танців чи їх елементів тощо. Такі комп'ютерні презентації демонструють уміння хореографів застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва і т. ін.) в процесі створення хореографічно-мистецького проекту, його реалізації та презентації.

Для схарактеризованих видів комп'ютерних презентацій використовується, зазвичай, єдиний алгоритм їх створення (рис. 3).

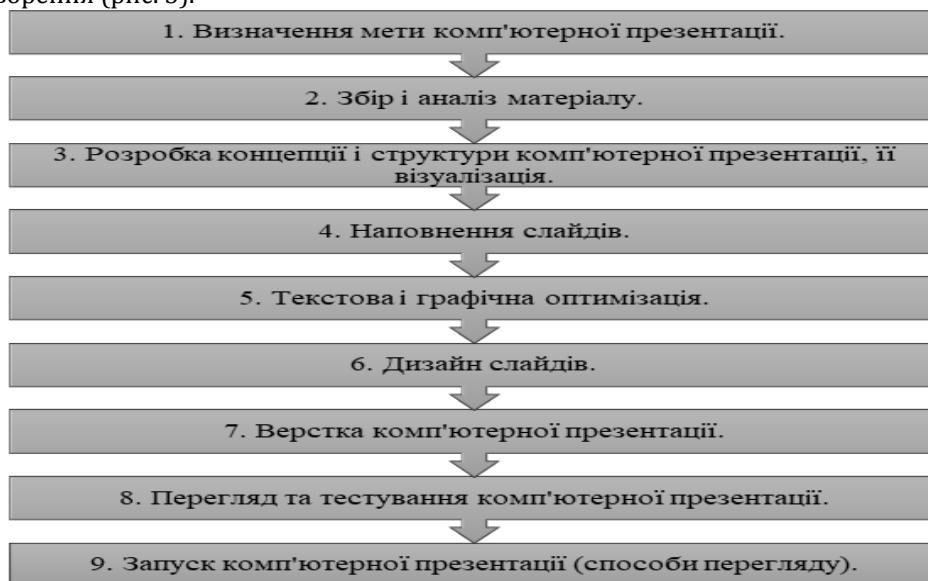

Рис. 3. Алгоритм створення комп'ютерної презентації

Таблиця 1

Тематичний план спецкурсу

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Теоретичні засади застосування проектних технологій у професійній діяльності хореографа		
Тема 1. Проектні технології у професійній діяльності хореографа. Поняття хореографічного проекту.	Відвідування занять (аудиторні та онлайн); захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань. Вебквест «Хореографічні напрями, стилі, форми, жанри».	Підготовка доповіді або презентації за темою. Підготуватися до дискусії на тему «У яких умовах, на вашу думку, повинне реалізуватися проектне навчання?».
Тема 2. Методика організації процесу навчання хореографії з використанням різних типів хореографічних проектів.	Відвідування занять (аудиторні та онлайн); захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань. Етнопедагогічний хореографічний проект. Міні-проект «Українські обрядові танці».	Підготовка доповіді або презентації за темою. Відео за запитом: пошук відеоматеріалів про хореографічні проекти. Виконання практичного завдання: груповий проект «Танцювальний фольклор Полтавщини». Розв'язання ситуаційних завдань (менторинг креативного навчального процесу).
Тема 3. Планування й реалізації хореографічного проекту. Моніторинг та оцінювання освітнього проекту.	Відвідування занять (аудиторні та онлайн); захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань. Кроскультурний хореографічний проект. Індивідуальний проект «Танцювальні портрети». Тематика: <ul style="list-style-type: none"> • Народні танці світу • Бальні танці • Street dance: танці вулиць • Стилi клубних танців • Танці на подіумі • Латиноамериканські танці • Балет і його сучасні форми • Джаз 	Підготовка доповіді або презентації за темою. Виконання практичного завдання: «Планування хореографічного проекту». Розв'язання ситуаційних завдань (менторинг креативного навчального процесу).
Модуль 2. Проектний практикум «Проектно-орієнтоване навчання мистецтву танцю»		
Проектний практикум: створення авторських методик організації процесу навчання хореографії з використанням різних типів хореографічних проектів.	Розробка плану та реалізація одного з типів хореографічних проектів на вибір студента (професійно-пробний, концертно-просвітницький, конкурсний та шоу-проект) у межах ЗВО (або у системі закладів загальної середньої, мистецької, дошкільної, позашкільної, фахової передвищої освіти). Заняття в репетиційній залі. Презентація проектів.	Сценарна розробка хореографічних мініатюр. Підготовка презентації проекту, музичний та інформаційний супровід проекту, написання методичних рекомендацій щодо підготовки й реалізації хореографічного проекту.

Слід погодитися з І. Регейло, що при створенні комп'ютерних презентацій особливо слід звернути увагу на недопущення помилок, котрі мають місце у візуальному складникові комп'ютерних

презентацій – концептуальних та технічних (Регейло, 2013). Концептуальні помилки в комп'ютерній презентації виникають за умови недоречного вибору зображення для ілюстрування слайду:

- дублювання тексту підручника (навчального посібника), надмірне зловживання банальним, не оригінальними зображеннями, що призводить до втрати візуального ефекту від їх використання;
- відібране зображення не співвідноситься або мало співвідноситься з інформаційним контекстом;
- перевантаження ілюстраційним матеріалом, анімаційними ефектами.

Технічні помилки при створенні комп'ютерної презентації виникають, зазвичай, за умови:

- використання фотозображень низької розподільчої здатності, що при порушенні чіткості зображення створить некомфортні умови перегляду та зорового сприйняття у цілому;
- послідовного виведення на екран переліків списку замість використання маркерів списку з метою запобігання "пересмикування" зображення в процесі змінювання слайдів;
- невідповідності кольорового оформлення букв і фону, розмірів шрифту, нечитабельності тексту тощо.

3. *Презентація як схематична анімація (скрайбінг)*. Саме скрайбінг, зазначає Н. Сидорчук, є яскравим прикладом сучасної візуалізації навчального контенту за допомогою цифрових технологій. Головне завдання скрайбінгу є відтворення інформації у привабливій для студента-глядача формі для кращого її запам'ятовування і засвоєння. Це спосіб зафіксувати для майбутніх хореографів найважливіші тези виступу викладача чи тренера під час заходу, або основні характеристики того чи іншого виду танцю за допомогою візуальних засобів – метафор, особливим чином оформленого тексту й інших елементів. Акцентуємо увагу на тому, що такий запис робиться, як правило, наживо, тобто безпосередньо під час самого виступу, зазвичай на великоформатних поверхнях. Цілком погоджуємося, що скрайбінг-презентація є естетично оформленим візуальним конспектом концентрованих смислів (Сидорчук, 2016)

Разом із тим, науковці наголошують на можливостях застосування відеоскрайбінгу як динамічного виду скрайбінгу. По суті, це є особливим відеороликом, у якому зображення з'являються ніби з-під пера, ручки, маркера, може бути представлений у вигляді статичних схем / графіків, скрайб-малюнків, скрайб-розповідей (комікси), простих надписів, виготовлених в особливому стилі (Сорока, 2015). Його найважливішою особливістю, окрім різновидів (мальований скрайбінг, аплікаційний скрайбінг та онлайн-скрайбінг), як зазначає Т. Сорока, є можливість багаторазового використання. Наголосимо, що розробники візуального контенту для організації дидактичного процесу підготовки майбутніх фахівців-хореографів можуть скористатися такими онлайн-сервісами як VideoScrib, PowToon, SparcolVideoScribe GoAnimate, Plotagon тощо, хоча й безкоштовні можливості їх обмежені.

Візуалізація дидактичного процесу під час реалізації спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» має двоїстий характер. Так, комп'ютерні презентації різних видів створюються як викладачами, так і студентами. Як бачимо з таблиці 1, студенти також залучені до створення презентацій, візуалізуючи у такий спосіб результати власної навчальної діяльності, зокрема, самостійної роботи.

Візуалізація дидактичного процесу під час спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-хореографів виконує низку функцій:

- 1) *ресурсна функція* (кожен майбутній фахівець-хореограф має свободу вибору ресурсів для створення презентацій: MS PowerPoint, Canva, Prezi, Piktochart, Google презентації, VideoScrib, PowToon, SparcolVideoScribe GoAnimate, Plotagon та багато інших програм та інтернет-сервісів);
- 2) *інтерактивна функція* (створення та демонстрація комп'ютерних презентацій сприяють інтерактивній трансляції як форми хореографічно-педагогічної діяльності, що передбачає інтеграцію майбутніх фахівців-хореографів у процесі роботи в проектних групах для розробки спільного підходу до розуміння та вирішення проблеми розробки хореографічного продукту);
- 3) *інформаційна функція* (створення та використання комп'ютерних презентацій мистецько-хореографічної тематики розширює інформаційне поле кожного майбутнього фахівця-хореографа, що сприяє здобуттю та поширенню хореографічно-педагогічних знань серед студентської спільноти);
- 4) *управлінська функція* (кожен майбутній фахівець-хореограф здатний самостійно управляти процесом власної професійної підготовки, ефективного пошуку інформації під час виконання завдань спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа», побудови знань із використання проектних технологій шляхом їхньої візуалізації засобами комп'ютерно-презентаційної графіки, а також реалізації дидактичної, виховної та розвиваючої функцій процесу навчання);

5) *технологічна функція* (кожен майбутній фахівець-хореограф знає, як застосовувати комп'ютерно-презентаційну графіку у професійній діяльності хореографа та здатний працювати з різними прикладними програмами й інтернет-сервісами для візуалізації навчального контенту);

6) *комунікативна функція* (контроль за виконаними завданнями у формі студентських конференцій чи форумів сприяє розвитку комунікативних умінь майбутніх фахівців-хореографів);

7) *здоров'язберезувальна функція* (на слайдах комп'ютерних презентацій майбутній фахівець-хореограф має змогу робити акцент на важливості здоров'язбереження тих, хто прагне опанувати мистецтво танцю (Гриньова, Кононец, Дяченко-Богун, Рибалко, 2019; Kononets, Grynova, Zhamardiy, Mamon, Liulka, 2020).

Висновки. Таким чином, нами розкрито особливості візуалізації дидактичного процесу під час реалізації спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа», які полягають у використанні трьох видів комп'ютерних презентацій: 1) презентація як супровід доповіді; 2) презентація як відеокліп; 3) презентація як схематична анімація (скрайбінг). Візуалізація дидактичного процесу під час реалізації спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» має двійстий характер, оскільки комп'ютерні презентації різних видів створюються як викладачами і розміщуються у середовищі дистанційного курсу, так і студентами під час виконання завдань. Разом із тим, визначено низку функцій візуалізації дидактичного процесу під час спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-хореографів: ресурсна (кожен майбутній фахівець-хореограф має свободу вибору ресурсів для створення презентацій: MS PowerPoint, Canva, Prezi, Piktochart, Google презентації, VideoScrib, PowToon, SparcolVideoScribe GoAnimate, Plotagon та багато інших програм та інтернет-сервісів); інтерактивна (створення та демонстрація комп'ютерних презентацій сприяють інтерактивній трансляції як форми хореографічно-педагогічної діяльності, що передбачає інтеграцію майбутніх фахівців-хореографів у процесі роботи в проектних групах для розробки спільного підходу до розуміння та вирішення проблеми розробки хореографічного продукту); інформаційна (створення та використання комп'ютерних презентацій мистецько-хореографічної тематики розширює інформаційне поле кожного майбутнього фахівця-хореографа, що сприяє здобуттю та поширенню хореографічно-педагогічних знань серед студентської спільноти); управлінська (кожен майбутній фахівець-хореограф здатний самостійно управляти процесом власної професійної підготовки, ефективного пошуку інформації під час виконання завдань спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа», побудови знань із використання проектних технологій шляхом їхньої візуалізації засобами комп'ютерно-презентаційної графіки, а також реалізації дидактичної, виховної та розвиваючої функцій процесу навчання); технологічна (кожен майбутній фахівець-хореограф знає, як застосовувати комп'ютерно-презентаційну графіку у професійній діяльності хореографа та здатний працювати з різними прикладними програмами й інтернет-сервісами для візуалізації навчального контенту); комунікативна (контроль за виконаними завданнями у формі студентських конференцій чи форумів сприяє розвитку комунікативних умінь майбутніх фахівців-хореографів); здоров'язберезувальна (на слайдах комп'ютерних презентацій майбутній фахівець-хореограф має змогу робити акцент на важливості здоров'язбереження тих, хто прагне опанувати мистецтво танцю).

Перспективи подальших досліджень убачаємо в удосконаленні способів візуалізації дидактичного процесу під час спецкурсу «Проектні технології у професійній діяльності хореографа» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-хореографів та розробці авторських методик створення візуалізованого навчального контенту.

Список використаних джерел

- Булага, К. М. (2020). Дидактико-технічне забезпечення навчальної діяльності вихованців дитячого хореографічного колективу. *Science Review: Open Access Peer-reviewed Journal*, 4 (31), 20-24.
- Гаврілова, Л. Г. (2017). Специфіка розроблення дистанційних курсів з музично-історичних дисциплін. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 58, 2, 26-37.
- Гаврілова, Л. Г. (2014). *Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій*: монографія. Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова.
- Гриньова, М. В., Кононец, Н. В., Дяченко-Богун, М. М., Рибалко, Л. М. (2019). Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язберезувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 72, 4, 182-193.
- Омельяненко, Г. А. (2012). *Формування науково-дослідницьких умінь у бакалаврів із фізичного виховання і спорту засобами інформаційно-комунікаційних технологій*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Житомир.
- Осіпова, І. Л., Шматкова, А. І. (2017). *Музично-ритмічне виховання з елементами хореографії*: посібник для молоді, яка навчається у навчальних закладах. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

- Пархоменко, О. М. (2016). *Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки*. (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Регейло, І. Ю. (2013). Використання мультимедійних презентацій на уроках мистецьких дисциплін. *Наука і освіта*, 4, 53-56.
- Румянцева, С. В., Ланіна, Т. О. (2021). Особливості використання ІТ у професійній педагогічній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 76, 98-103.
- Сидорчук, Н. Г. (2016). Скрайбінг: інновації та традиції аудіовізуальної підтримки навчального процесу. *Креативна педагогіка*, 11, 57-64.
- Сорока, Т. В. (2015). Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу. *Географія*, 16 (284).
- Kononets, N., Grynova, M., Zhamardiy, V., Mamon, O., & Liulka? H. (2020). Problems of Implementation of The System of Resource-Based Learning of Future Teachers of Physical Culture. *International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP)*, 9 (12), 50-60.

References

- Bulaha, K. M. (2020). Dydaktyko-tekhniche zabezpechennia navchalnoi diialnosti vykhovantsiv dytiachoho khoreografichnoho kolektyvu [Didactic and technical support of the educational activities of pupils of the children's choreographic team]. *Science Review: Open Access Peer-reviewed Journal*, 4 (31), 20-24 [in Ukrainian].
- Havrilova, L. H. (2017). Spetsyfika rozroblennia dystantsiinykh kursiv z muzychno-istorychnykh dystsyplin [The specifics of the development of distance courses in music-historical disciplines]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia [Information technologies and teaching aids]*, 58, 2, 26-37 [in Ukrainian].
- Havrilova, L. H. (2014). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky zasobamy multymediinykh tekhnologii [Formation of professional competence of future music teachers by means of multimedia technologies]*: monohrafiia. Kyiv: Vydavnytstvo NPU im. M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
- Hrynova, M. V., Kononets, N. V., Diachenko-Bohun, M. M., & Rybalko, L. M. (2019). Resursno-orientovane navchannia studentiv v umovakh zdoroviazberezhualnoho osvitnoho seredovyshcha [Resource-oriented education of students in the conditions of a health-preserving educational environment]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia [Information technologies and teaching aids]*, 72, 4, 182-193 [in Ukrainian].
- Kononets, N., Grynova, M., Zhamardiy, V., Mamon, O., & Liulka, H. (2020). Problems of Implementation of The System of Resource-Based Learning of Future Teachers of Physical Culture. *International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP)*, 9 (12), 50-60.
- Omelianenko, H. A. (2012). *Formuvannia naukovo-doslidnytskykh umin u bakalavriv iz fizychnoho vykhovannia i sportu zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii [Formation of scientific and research skills of bachelors in physical education and sports by means of information and communication technologies]*. (Extended abstract of PhD diss.). Zhytomyr [in Ukrainian].
- Osipova, I. L., & Shmatkova, A. I. (2017). *Muzychno-rytmichne vykhovannia z elementamy khoreografii [Musical and rhythmic education with elements of choreography]: posibnyk dlia molodi, yaka navchaitesia u navchalnykh zakladakh*. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
- Parkhomenko, O. M. (2016). *Formuvannia baletmeisterstskykh umin maibutnikh uchyteliv khoreografii v protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of choreographic skills of future teachers of choreography in the process of professional training]*. (PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Reheilo, I. Yu. (2013). Vykorystannia multymediinykh prezentatsii na urokakh mystetskykh dystsyplin [The use of multimedia presentations in art lessons]. *Nauka i osvita [Science and education]*, 4, 53-56 [in Ukrainian].
- Rumiantseva, S. V., & Lanina, T. O. (2021). Osoblyvosti vykorystannia IT u profesiinii pedahohichnii diialnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Peculiarities of the use of IT in the professional pedagogical activity of future music teachers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools]*, 76, 98-103 [in Ukrainian].
- Soroka, T. V. (2015). Skraibinh yak suchasna forma vizualizatsii navchalnoho materialu [Scribing as a modern form of visualization of educational material]. *Heohrafiia [Geography]*, 16 (284) [in Ukrainian].
- Sydorchuk, N. H. (2016). Skraibinh: innovatsii ta tradytsii audiovizualnoi pidtrymky navchalnoho protsesu [Scribing: innovations and traditions of audiovisual support of the educational process]. *Kreatyvna pedahohika [Creative pedagogy]*, 11, 57-64 [in Ukrainian].

TKACHENKO M.

Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko

VISUALIZATION OF THE DIDACTIC PROCESS DURING THE SPECIAL COURSE "PROJECT TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF A CHOREOGRAPHER"

The article reveals the peculiarities of the visualization of the didactic process during the implementation of the special course "Project technologies in the professional activity of a choreographer", which consist in the use of three types of

computer presentations: presentation as an accompaniment to a report; presentation as a video clip; presentation as schematic animation (scribing). It was found that the visualization of the didactic process during the implementation of the special course "Project technologies in the professional activity of a choreographer" has a dual nature, since computer presentations of various types are created both by teachers and placed in the distance course environment, and by students during the performance of tasks.

A number of functions of visualization of the didactic process during the special course "Project technologies in the professional activity of a choreographer" in the process of professional training of future choreographers were determined: resource (each future choreographer has the freedom to choose resources for creating presentations: MS PowerPoint, Canva, Prezi, Piktochart, Google presentations, VideoScrib, PowToon, SparcolVideoScribe GoAnimate, Plotagon and many other programs and Internet services); interactive (the creation and demonstration of computer presentations contribute to interactive broadcasting as a form of choreographic-pedagogical activity, which involves the integration of future choreographer specialists in the process of working in project groups to develop a common approach to understanding and solving the problem of developing a choreographic product); informative (the creation and use of computer presentations on artistic and choreographic topics expands the informational field of every future choreographer specialist, which contributes to the acquisition and dissemination of choreographic and pedagogical knowledge among the student community); management (every future specialist choreographer is able to independently manage the process of his own professional training, effective search for information during the tasks of the special course "Project technologies in the professional activity of a choreographer", building knowledge on the use of project technologies by means of their visualization by means of computer presentation graphics, and as well as implementation of didactic, educational and developmental functions of the learning process); technological (every future specialist choreographer knows how to use computer presentation graphics in the choreographer's professional activity and is able to work with various application programs and Internet services for visualizing educational content); communicative (monitoring of completed tasks in the form of student conferences or forums promotes the development of communication skills of future choreographers); health care (on the slides of computer presentations, the future choreographer can emphasize the importance of health care for those who want to master the art of dance).

Key words: *visualization, didactics, didactic process, future specialist choreographer, choreographic education, project technologies*

Стаття надійшла до редакції 21.03.2023 р.

УДК 37.013:34:005.941-043.84]:355.237

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283445](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283445)

НАТАЛІЯ ЧЕРНИШ

ORCID:0000-0002-4789-9573

ОЛЕНА ІЛЬЧЕНКО

ORCID:0000-0003-4869-274X

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

АКТУАЛІЗАЦІЯ ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ ОФІЦЕРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

У статті розглянуто потенційні напрями творчого використання досвіду організації правової освіти офіцерів у вищій військовій школі України з урахуванням компетентнісного підходу. Стверджується, що компетентнісний підхід дозволяє підготувати офіцерів до успішного виконання юридично унормованих службових завдань. Наголошується на важливості використання інтерактивних методів навчання, самостійної роботи курсантів та позааудиторних активностей, пов'язаних з правовою освітою - як таких, що сприяють ефективному засвоєнню відповідних знань і навичок. Підтверджено, що досвід здійснення правової освіти офіцерів у вищій військовій школі України містить позитивні практики (ділові ігри, кейс-стаді, тренувальні вправи, залучення юристів до проведення занять), які сприяють впровадженню принципів компетентнісного підходу.

Ключові слова: *військова освіта, підготовка військових фахівців, компетентності, тенденції розвитку військової освіти, правова освіта*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Нині спостерігаємо такі тенденції щодо подальшого розвитку вищої військової освіти як варіативність навчально-методичної роботи, демократизація управління вищою освітою, підбір змісту освіти шляхом